

ด่วนที่สุด

ที่ ทส ๑๖๑๔๔.๓/๒๐๕๕

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

รหัสเรื่อง : ส6287/ส.ก.

รับที่ : ๘9579/55

วันที่ : 07 ส.ค. 55 เวลา : 13:10

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓๒ ซอยพหลโยธิน ๗ ถนนพหลโยธิน

แขวงสามเสนใน เขตพญาไท

กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาการยกเลิกเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่มีสภาพเสื่อมโทรม
ซึ่งราษฎรเข้าทำกินเกินกว่า ๑๐ ปี เพื่อเร่งรัดออกโฉนดที่ดิน

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๓/๑๙๔๓/๔ ลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ด่วนที่สุด ที่ กษ ๑๒๐๔/๑๔๒

ลงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๕

๒. สำเนาหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๕๑๖.๔/๔๔๑๔ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่องเดิม

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ขอให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พิจารณาดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ โดยรับไปพิจารณาว่าสมควรจะดำเนินการตามญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาการยกเลิกเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ที่มีสภาพเสื่อมโทรม ซึ่งราษฎรเข้าทำกินเกินกว่า ๑๐ ปี เพื่อเร่งรัดออกโฉนดที่ดินหรือไม่ประการใด โดยให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานกลางในการรวบรวมผลดำเนินการจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงมหาดไทย แล้วแจ้งผลให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีทราบ เพื่อจะได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

ข้อเท็จจริง

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอเรียนว่า ได้ดำเนินการรวบรวมผลการดำเนินการตามญัตติดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว ปรากฏผลดังนี้

๑. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มอบหมายให้กรมป่าไม้พิจารณาแล้วขอเรียนว่า กรณีราษฎรที่มีเอกสารหลักฐานหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินที่ออกมาโดยชอบด้วยกฎหมายในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ หากต้องการออกเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดิน (โฉนดที่ดิน) ก็ให้ไปดำเนินการยื่นขอออกโฉนดที่ดินได้ที่สำนักงานที่ดินจังหวัดท้องที่ ทั้งนี้ เนื่องจากการประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติ ไม่เป็นการรอนสิทธิของราษฎรที่มีอยู่แล้วตามประมวลกฎหมายที่ดิน ดังนั้น จึงไม่ต้องเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติแต่อย่างใด

/สำหรับ...

สำหรับราษฎรที่ไม่มีเอกสารหลักฐานหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน แต่ได้ครอบครองทำประโยชน์ที่ดินในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ก็บัญญัติไว้ให้ราษฎรสามารถขอใช้ประโยชน์เพื่ออยู่อาศัย/ทำกินในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติได้ ทั้งนี้ โดยเจตนารมณ์ของกฎหมายเพื่อช่วยเหลือราษฎรที่มีความจำเป็นในการครองชีพ ให้สามารถทำกินในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติได้ โดยชอบด้วยกฎหมาย

๒. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มอบหมายให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) พิจารณาแล้ว ขอเรียนว่า

๒.๑ การดำเนินการในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมโทรม คณะรัฐมนตรี (ครม.) มีมติเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔ กำหนดหลักเกณฑ์ช่วยเหลือราษฎรตามโครงการเพิกถอนป่าที่เป็นที่ตั้งชุมชน ซึ่งแบ่งการช่วยเหลือออกเป็น ๓ กลุ่ม (บันได ๓ ขั้น) คือ

(๑) กลุ่มที่ ๑ เป็นแหล่งชุมชนเกิดขึ้นก่อนปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ซึ่งปรากฏตามภาพถ่ายทางอากาศ VAP ๖๑ ร่วมกับแผนที่ภูมิประเทศของกรมแผนที่ทหาร เป็นหลักฐานในการเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อให้ได้รับเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดิน

(๒) กลุ่มที่ ๒ เป็นแหล่งชุมชนเกิดขึ้นระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๑๔ ซึ่งปรากฏตามภาพถ่ายทางอากาศโครงการ น.ส.๓ ร่วมกับแผนที่ภูมิประเทศ เป็นหลักฐานให้สิทธิอยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติในรูปแบบโครงการ สทก. ของกรมป่าไม้

(๓) กลุ่มที่ ๓ เป็นแหล่งชุมชนเกิดขึ้นภายหลังปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๒๔ จะอนุญาตให้เข้าอยู่อาศัยหรือทำประโยชน์เป็นการชั่วคราว ตามมาตรา ๑๖ แห่ง พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗

การดำเนินการตามมติ ครม. ข้างต้นมีปัญหาในการดำเนินการที่ไม่อาจใช้การอ่านแปลภาพถ่าย เพื่อแบ่งแยกกลุ่มตามบันได ๓ ขั้นได้ จึงได้มีการหาทางช่วยเหลือราษฎรให้ได้รับสิทธิในที่ดินโดยการปฏิรูปที่ดินและมีการแก้ไขกฎหมายปฏิรูปที่ดินเพื่อรองรับการช่วยเหลือราษฎรที่ทำกินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมโทรม และต่อมา ครม. มีมติเมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๓๖ ยกเลิกมติ ครม. ดังกล่าว

๒.๒ พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๒ มาตรา ๒๖ (๔) กำหนดเงื่อนไขการนำที่ดินป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมโทรมมาปฏิรูปที่ดิน คือ เมื่อ ครม. มีมติให้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินในที่ดินเขตป่าสงวนแห่งชาติส่วนใดแล้ว และ ส.ป.ก. จะนำที่ดินแปลงใดในส่วนนั้นไปดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ให้พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินมีผลเป็นการเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติในที่ดินแปลงนั้น และให้ ส.ป.ก. มีอำนาจนำที่ดินนั้นมาจัดให้เกษตรกรได้โดยไม่ต้องดำเนินการเพิกถอนตามกฎหมายป่าสงวนแห่งชาติ ปัจจุบัน ส.ป.ก.

ได้รับ...

ได้รับมอบที่ดินป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมโทรมมาปฏิรูปที่ดินจำนวน ๓๔ ล้านไร่ และดำเนินการจัดที่ดินให้กับเกษตรกรไปแล้ว จำนวน ๒.๓ ล้านราย เนื้อที่ ๓๔ ล้านไร่ นับเป็นการแก้ไขปัญหาดินทำกินให้กับราษฎรไปได้ในระดับหนึ่ง

๒.๓ การจัดที่ดินให้กับเกษตรกรตามกฎหมายปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก. มีอำนาจในการจัดที่ดินให้เกษตรกรเช่าหรือเช่าซื้อ เพื่อให้เกษตรกรมีสิทธิในที่ดินได้ตามที่เกษตรกรแสดงความจำนงรวมทั้งการจัดให้บุคคลเพื่อประกอบกิจการอื่นที่เป็นการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดิน ซึ่งถือเป็นหลักการเดียวกับอดีตที่ต้องการให้สิทธิในที่ดินแก่ราษฎร ทั้งยังสามารถควบคุมการใช้ประโยชน์ในที่ดินตามมาตรา ๓๙ ที่กำหนดให้ผู้ที่ได้รับสิทธิโดยการปฏิรูปที่ดินจะทำการแบ่งแยกหรือโอนสิทธิ ในที่ดินนั้นไปยังผู้อื่นมิได้ เว้นแต่เป็นการตกทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม หรือโอนไปยังสถาบันเกษตรกร หรือ ส.ป.ก.

จากหลักการของอดีตดังกล่าวที่ให้พิจารณาการยกเลิกเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่มีสภาพเสื่อมโทรม ซึ่งราษฎรเข้าทำกินเกินกว่า ๑๐ ปี เพื่อเร่งรัดออกโฉนดที่ดิน ถือเป็นหลักการเกี่ยวกับการให้สิทธิในที่ดินตามกฎหมายปฏิรูปที่ดิน ซึ่ง ส.ป.ก. สามารถดำเนินการในเรื่องนี้ได้ ทั้งยังมีมาตรการคุ้มครองสิทธิภายหลังการรับโอนสิทธิในที่ดินเพื่อให้ราษฎรมีที่ดินทำกินไปชั่วลูกชั่วหลาน

๓. กระทรวงมหาดไทย ได้มอบหมายให้กรมที่ดินพิจารณาแล้ว ขอเรียนว่า สำหรับกรณีการออกโฉนดที่ดินปัจจุบันสามารถดำเนินการได้เฉพาะกรณีราษฎรมีเอกสารสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมาย เช่น ส.ค.๑ ก่อนการประกาศให้เป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ แต่หากรราษฎรไม่มีหลักฐานสำหรับที่ดินอยู่ก่อนการหวงห้ามก็จะไม่สามารถดำเนินการออกโฉนดที่ดินให้ได้จนกว่าจะมีการดำเนินการออกกฎกระทรวงตามความในมาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติเพื่อเพิกถอนพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติในบริเวณนั้นเสียก่อน วิธีการดังกล่าว รวมทั้งกรณีป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมโทรมแล้วด้วยเช่นกัน

ข้อพิจารณา

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพิจารณาแล้ว ขอเรียนว่า ป่าสงวนแห่งชาติถือเป็นที่ดินของรัฐประเภทหนึ่ง โดยวัตถุประสงค์ของการสงวนคุ้มครองก็เพื่อรักษาไว้ ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติอันมีค่าของชาติ อีกทั้งยังเป็นแหล่งผลิตอากาศบริสุทธิ์ เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร รักษาสมดุลของธรรมชาติ ป้องกันภัยพิบัติจากฝนแล้งหรือน้ำท่วม นอกจากนี้ประโยชน์ด้านทรัพยากรธรรมชาติที่กล่าวแล้ว รัฐจำเป็นต้องมีที่ดินเป็นของรัฐ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการและดำเนินกิจการต่างๆ ของรัฐ เพื่อส่วนรวม ดังนั้น จึงจำเป็นต้อง คงสถานะความเป็นที่ดินของรัฐเพื่อรักษาสมดุลระหว่างที่ดินของรัฐและเอกชน ทั้งนี้ เพื่อความมั่นคงแห่งรัฐด้วย

ประกอบกับการประกาศป่าสงวนแห่งชาติมีโฉนดสิทธิที่ราษฎรมีอยู่แล้วตามประมวลกฎหมายที่ดินแต่อย่างใด อีกทั้งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ ก็มีบทบัญญัติอยู่หลายมาตราให้ราษฎรขออนุญาตใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติได้ นอกจากนี้คณะกรรมการแก้ไขปัญหาดินทำกิน

ของรัฐ (ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๕) ได้กำหนดมาตรการเรื่องการพิสูจน์สิทธิการครอบครองที่ดินของบุคคลในเขตที่ดินของรัฐ เพื่อเปิดโอกาส และให้เป็นธรรมแก่ราษฎรทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยมีหลักสำคัญแห่งนโยบายของรัฐ คือ รัฐจะไม่ออกเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดินให้แก่ผู้บุกรุกที่ดินของรัฐ ดังนั้น ความเห็นในส่วนของ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเรื่องนี้ คือ ควรจะใช้กลไกของรัฐที่มีอยู่แล้ว ทั้งกฎหมาย ระเบียบ และมติคณะรัฐมนตรี ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหามาให้แก่ราษฎรที่ครอบครองที่ดินของรัฐ ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายปรีชา เร่งสมบูรณ์สุข)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กรมป่าไม้

สำนักจัดการที่ดินป่าไม้

โทร. ๐ ๒๕๖๑ ๔๒๙๒ ต่อ ๕๓/๘๕

โทรสาร ๐ ๒๕๓/๙ ๕๕๓/๔

www.forest.go.th